

Samarbeid for arbeid

Taler

Jonas Gahr Støre

Dato

1 mai 2010

Sted

Hommelvik, Sør-Trøndelag

1 Kjære venner!

Gratulerer med dagen!

5 En klok mann fra disse traktene sa en gang til meg at om du tar Trøndelag ut av Norgeshistorien, så sitter du bare igjen med permene!

Han hadde mye rett i det. I den lange rekken av steder som har vært med på å forme det moderne Norges historie, hører Hommelvik hjemme.

10

Det er en ære å bli invitert til Johan Nygaardsvolds fødested på 1. mai og få innta en talerstol hvor så mange prominente størrelser i norsk arbeidsbevegelse har stått opp gjennom årene.

15

I dag er det 120 år siden de første arbeiderne løftet sine paroler, gikk sammen ut i gatene og markerte arbeidernes internasjonale solidaritetsdag.

20

Det var en kampdag og en dag for feiring av fellesskap 1. mai. Det er det fortsatt.

På det første 1. mai-merket som ble laget, var slagordet "8 Timer arbejde, 8 Timer frihed, 8 Timer hvile".

25

Som den gang er det også i dag arbeid som er vår viktigste sak.

«Samarbeid for arbeid», er dagens budskap. Det er tidløst, alltid aktuelt, alltid verdt å streve for.

Kampen for arbeid til alle har vært den viktigste saken gjennom hele arbeiderbevegelsens historie.

- 35 Kampen for arbeid til alle har vært avgjørende for vårt lands vei fra fattigsamfunn til velferdssamfunn.

Og kampen for arbeid og kamp mot arbeidsledighet former grunnverdiene i et samfunn i det moderne sosialdemokratiet.

40

Det er spesielt å komme til Hommelvik som fostret Johan Nygaardsvold, en av våre store statsministre og en av Arbeiderpartiets store ledere.

45

Gjennom hele sin politiske mannsalder visste han hvor han kom fra, han visste hvilke stolte arbeidertradisjoner hjemstedet hans hadde, og han visste hvordan det forpliktet.

- 50 Disse tradisjonene har dere tatt vare på; det er flott å se hvordan tradisjonene holdes i hevd gjennom arbeiderfestivalen som arrangeres hvert år - også i år med et spennende program.

- 55 Takk for at jeg får være med på å avslutte festivalen - på selveste 1. mai - og takk for at så mange har sluttet seg til.

Kjære venner,

60

Når vi leser Arbeiderbevegelsens historie slår dette mot oss: pionerene, modige kvinner og menn, de som sto midt oppe i en hard historisk kamp for rettigheter, menneskeverd og demokrati - de var de første til å si at denne kampen ikke kunne begrenses til Norge.

65

De som hadde mer enn nok å stri med hjemme - de løftet blikket.

Martin Tranmæl, som også fikk sitt utsyn formet i Trøndelag, sa det slik i sine

70 berømte ord: Vi skal ha beina plantet i norsk jord, men ansiktet vendt utover.

For meg er dette kjernen i sosialdemokratiets verdigrunnlag. Vi som lever nå - i et av verdens beste land å bo i - vi skal kjempe for rettferdighet i eget land.

75 Men det må ikke bli slik at vår generasjon - av alle! - vender oss bort fra urettferdigheten der ute.

mai ruver nettopp fordi det er dagen for internasjonal solidaritet.

80 Derfor er dette dagen for å tenke på dem som ikke har frihet, ikke har fred og på de som ikke har mulighet til å leve et verdig liv.

85 Arnulf Øverland talte til studentene i 1946 om kampen mot Franco. Han sa: «Vi står her... vi tilhører et lite folk. Vi kan ikke gjøre meget. Men vi kan gjøre vår plikt. Vi skal tydelig gi vår mening til kjenne overalt hvor vi har anledning til det. Gjør vi det, da kan vi ha håp om at den bevegelse vi deltar i, vil bre seg.»

90 Budskapet gjelder også i dag: Vi er ikke maktesløse. Det står til menneskene å gjøre en forskjell. Mennesker kan forandre verden.

Arbeiderbevegelsen - den store demokratiske reformbevegelsen - har bevist at det er mulig. Vi tror på kraften i det mennesker vil og kan. Vi vet hva små og

95 store fellesskap kan løfte. Vi vet at det meste av hva mennesker har gjort feil, kan også mennesker gjøre om.

100 Kjære venner,

Årets 1. mai avslutter en uke som skulle skrive historie. På tirsdag markerte vi at det er oppnådd enighet mellom norske og russiske forhandlere om en delelinje i Barentshavet og Polhavet.

105

Vi har bilagt en 40 år gammel grensestrid. Vi har ryddet av veien en kilde til usikkerhet mellom to naboer.

110 Avtalen er bra for Norge og bra for Russland. Vi har en landegrense fra 1826.
Nå får vi en grense til havs - som seg hør og bør mellom naboer.

Uten en grense begrenses mulighetene for samarbeid. Med en grense er det knapt grenser for hva vi kan samarbeide om.

115

Vi sender samtidig et signal til resten av verden om at utestående tvister om grenser løses gjennom forhandlinger, om at det ikke er noe «kappløp i Arktis», men at ansvarlige stater tar den tid det trenger til å finne ansvarlige løsninger - for verdiskaping, for miljø, for arbeid og velferd.

120

Nå kan vi ta nye skritt for å bygge ut samarbeidet mellom Norge og Russland i nord. Vår satsing på nordområdene kaller på det beste vi har av erfaring, kunnskap og innsatsvilje - også fra de ledende kunnskapsmiljøene her i Trøndelag.

125

Slike resultater av diplomati og fredelig tvisteløsning står i kontrast til hva medmennsker over hele verden må gjennomgå og tåle.

130

Som i Afghanistan. I tiår etter tiår har det afghanske folk måttet leve med krig, nød, fattigdom og krenkelser.

Mange hadde håp om en forandring da Taliban ble drevet fra makten i 2001.

135

Mye er blitt bedre siden da - flere går på skole, unge jenter får utdanning, flere får helsetjenester, flere er i arbeid.

140

Men afghanere opplever ikke fred. Ni år etter at det internasjonale samfunn engasjerte seg i landet, lever folk fortsatt i frykt; et sammensatt opprør brer seg, sikkerhetssituasjonen er alvorlig og regionen er langt fra stabil.

145

Vi er i Afghanistan for å bidra til at afghanere kan ta styringen i eget land. Det handler også om vår sikkerhet. Vi gir vårt bidrag til at Afghanistan ikke igjen blir base for grupper som truer afghanere, naboer og resten av verden med terror.

Et enstemmig FNs sikkerhetsråd har gjentatte ganger sagt at situasjonen er en trussel mot internasjonal fred og sikkerhet.

150

Men Afghanistan situasjon kan ikke løses militært. Den må finne sin løsning politisk. Ved at det afghanske politiske systemet selv kan styre i hele landet, tjene folket og sikre fred og utvikling.

155 Vi bidrar - med sivile bidrag og støtte til reformer.

Men det er afghanerne selv som må skape fred og fremgang. Vi kan bidra - men de må selv gjøre jobben. Og vi må bli enda tydeligere i å si i fra til Afghanistan naboer om at de må ta ansvar. Alt for mange av regionens konflikter utkjempes i dag på afghansk jord. Det må stoppe.

160

Vi er i Afghanistan for å bidra til å sette afghanere i stand til å styre i eget land. Våre soldater gjør en formidabel innsats. Deres viktigste oppgave nå er å trene afghanere til selv å ta ansvar for sikkerheten. Gradvis tar afghanere selv over ansvaret for politi og hær. Da kan også vårt militære nærvær gradvis trappes ned.

165

Kjære venner,

170

En ledetråd for vår utenrikspolitikk er å gjøre en forskjell.

Det er å bidra til fred, stabilitet og fremgang. Mange steder ser det håpløst ut - men vi har ikke lov å gi opp.

175

I dag lever mennesker i Midtøsten i konflikt og frykt for hva morgendagen vil bringe. Vold, terror og krig har i alt for mange år preget regionen. Situasjonen kan virke håpløs. Men vi kan ikke gi opp. Vi må stå opp for dem som lider urett i Midtøsten.

180

Norge leder den internasjonale giverlandsgruppen for de palestinske selvstyremyndighetene (AHLC). Dette er det eneste internasjonale forum hvor palestinere og israelere møtes jevnlig. Gjennom denne gruppen har vi klart å bidra mye til oppbygging av et fungerende samfunn på Vestbredden - og vi holder trykket oppe for å avslutte blokaden av Gaza.

185

Norge er tett på palestinerne arbeid. Og vi er tett på israelerne for å bidra til forhandlinger.

190

Jeg forstår dem som fylles av fortvilelse over okkupasjonens urett. Vår rolle kan ikke være å vende oss bort og protestere for all verden. Vi vil være tett på for å bidra til løsninger som kan gi israelere og palestinere den sikkerhet og den fred begge folk så sår fortjener.

195

Vårt budskap er klart: En varig fred mellom israelere og palestinere kan bare oppnås ved forhandlinger.

Israel må få leve i sikkerhet, fri for terrortrusselen og i fred med sine naboer.

200

Palestinerne må forsone bitre motsetninger.

Israels okkupasjon, bygging av ulovlige bosettinger og trakassering av palestinere må opphøre.

205

Muren må rives.

Blokaden av Gaza må opphøre.

210 Palestina må bli egen stat.

Kjære venner,

215

Vår bevegelse ser sammenhengene mellom innsats ute og tiltak hjemme. Pionerene så det, Tranmæl så det, Nygaardsvold så det:

220

Vi trygger ikke sikkerheten bare ved grensestasjonene alene. Stedet «langt borte» finnes egentlig ikke. Vi må også se det. Eksemplene er mange: Klima, svineinfluensa og migrasjon.

Men la meg bruke litt tid på et annet eksempel: Finanskrisen.

Den internasjonale finanskrisen har opptatt mange og bør fortsatt oppta de fleste. Etervirkningen av krisen som oppsto på Wall Street i New York for 1 ½ år siden, rammer fortsatt hardt verden over. Også her i Norge.

230 Hellas har store økonomiske problemer, mer enn hver fjerde ungdom i Spania er uten jobb og i flere land på kontinentet vil det komme store kutt i offentlige utgifter - i folks velferd.

235 I mange land har finanskrise blitt til en økonomisk krise. Og i noen land står de i fare for at det kan utvikle seg til en sosial - og politisk krise. Det er dramatiske tider.

240 Norge har en åpen internasjonal økonomi. Vi er sterkt påvirket av den økonomiske utviklingen i Europa. 80 prosent av all vår eksport går til andre europeiske land.

Når arbeidsledigheten øker, offentlige utgifter kuttes og kjøpekraften synker i Europa, så får det konsekvenser for vår eksportindustri.

245 Så langt har vi stått godt i mot. Norge har den laveste arbeidsledigheten. Jobb til alle er og blir jobb nr. 1.

250 Men 1 ½ år etter at den internasjonale finanskrisen oppsto i USA, opplever tusenvis av mennesker i Norge i dag at jobbene er utsatt som følge av krisen.

Som i verftsindustrien langs kysten. Det er derfor vi nå har lansert en ny verftspakke. Det er det vi har gjort og gjør i Norge: Vi har visst vilje og evne til å lede. Til å ta ansvar.

255 Vi lovet å bruke alle tilgjengelige tiltak for å sikre orden i norsk økonomi. Det holdt vi.

Vi lovet å bruke alle tilgjengelige tiltak for å trygge norske arbeidsplasser. Det holdt vi.

260

Norge har klart seg bra gjennom krisen - fordi vi har ført en konsekvent og klar økonomisk politikk. Derfor har vi i dag Europas laveste ledighet.

265 Men selv om de fleste av oss i dag ikke merker følgene av finanskrisen i hverdagen, er det viktig at vi er solidariske med dem som nå har det tøft.

Arbeidsledighet er ikke bare tall og statistikk som går opp og ned. En tapt jobb rammer enkeltpersoner, familier og hele lokalsamfunn. Det rammer venner og
270 kolleger når noen får bli og andre må gå.

Derfor er det naturlig at vi i dag samles under hovedparolen: «Samarbeid for arbeid».

275 *****

Kjære venner,

Vi vant valget på en klar politikk om arbeid, velferd og rettferdighet. For første
280 gang på mange år ble en regjering gjenvalgt. Det var en bragd vi skal være stolte av.

Men selv om vi vant valget så kan vi ikke hvile.

285 Vi ser nå en sterkere høyreside enn noen gang - den virker forvirret og lite samlet - men vær ikke i tvil: Får de flertall, så vil de bruke det.

Siv Jensen legger ikke skjul på sitt politiske mål: Om Frp får styre, blir det markedstenking på alle nivåer, sa hun før valget. Og hun vil mene det etter
290 valget.

Høyresiden ønsker en annen samfunnsmodell enn oss og utfordrer selve grunnpilaren i vår velferdsstat: Det at vi tar ansvar sammen.

295 Arbeiderpartiet skal gå i front mot en slik samfunnsutvikling. 1. mai og alle dager resten av året.

Men da må vi leve opp til bevegelsens historiske ansvar: å kjempe mot ulikheter og urettferdighet:

300

Fortsette kampen for likelønn.

Fortsette kampen mot sosial dumping.

305

Fortsette kampen for anstendig arbeid - i Norge og internasjonalt.

Fortsette kampen mot diskriminering i alle deler av samfunnet.

310 Fortsette kampen for god integrering, bygget på vår bevegelses grunnsetning om at vi alle har plikter og rettigheter, at vi er likeverdige som mennesker.

315 Kjære venner,

Vi lever i en brytningstid. Om det kommer noe godt ut av den internasjonale finanskrisen, så er det at den avslutter tretti års dominerende tenkesett om at markedet vet best, forstår mest og selv løser kriser, dersom det overlates til seg selv.

320

Markedet er en god tjener. Men en elendig herre. Vi må ha vilje og evne til å styre.

325 For 10-15 år siden hørte vi fra høyresiden - ute og hjemme - at den sosialdemokratiske modellen ville bukke under i den nye globale økonomien. Staten var for stor. Skattene var for høye. Fagforeningene var for sterke. Det var for vanskelig å si opp folk. Omstillingene gikk for sakte. Vi manglet enere.

330 Så skjedde det noe der ute. Tonen forandret seg, stemmer ble stille og nye kom til. Verden så at den nordiske velferdsmodellen ikke bare gir trygghet. Den gir arbeid, den gir oss en høyt utdannet befolkning, og den gir verdens beste evne til omstilling.

335 Ikke minst takket være et organisert arbeidsliv, med en sterk fagbevegelse som bidrar til å utjevne forskjeller og til å redusere fattigdom.

En sterk offentlig sektor begrenser ingen skaperkraft, den gir gode velferdsordninger, som gjør nyskaping mulig. Ordninger som letter vanlige menneskers vanlige liv. Jeg snakker om tilkjempete rettigheter. Tilkjempede, men ikke garanterte.

340

345

Kjære venner,

Trygve Bratteli sa i en av sine 1. mai-taler at i dag «tenker vi på dem som ingen frihet har, som kjemper for å vinne den».

350

Bratteli visste hva han snakket om. Han var nær ved å måtte betale den høyeste prisen for sin innsats for friheten.

355

Innsatsen fra hans generasjon har forankret friheten i vårt land. Derfor skal vi i dag minnes alle dem som førte den kampen - alle som har gått bort - og dem i de eldre generasjonene - noen av dere er her i dag - som fortsatt kan fortelle.

Vi skal fortsette med å løfte frem dem «som ingen frihet har».

360

De mange som kjemper for grunnleggende menneskerettigheter.

De modige menneskene som med livet som innsats, snakker der andre tier, som er stemmer for de undertrykte og de som forfølges.

365

De som med fare for eget liv og egen helse sloss for faglige rettigheter og retten til anstendig arbeid.

370

Vi ser at menneskeverd krenkes. Mennesker tortureres og henrettes. Mennesker sultet, og har ikke adgang til helsetjenester. Mennesker som strever i ekstrem fattigdom.

Vi skal hjelpe, bruke vår stemme og være tilstede når det gjelder.

375

Norge skal være en tydelig stemme for menneskeverd og utrettelig i arbeidet for de universelle menneskerettighetene.

I dag kan vi alle være med å gi et bidrag - og gjøre en innsats som gjør en forskjell - ved å støtte årets 1. mai aksjon i regi av Norsk Folkehjelp.

380

Innsamlingen i år går under betegnelsen «Folk forandrer verden».

385 Det er en flott betegnelse. For folk kan faktisk forandre verden. Det er året for å minnes Bjørnstjerne Bjørnson: Hans motto var beslektet - han sa - «De gode gjerninger redder verden».

Det ligger i politikkenes kjerne - og det har alltid vært Arbeiderbevegelsens utgangspunkt.

390 Det er mulig å skape en bedre og mer rettferdig hverdag. Vi har som folkebevegelse bevist at vi kan endre - at vi kan gjøre hverdagen bedre for folk.

Men det handler ikke bare om vår hverdag her hjemme.

395 I år går inntektene fra innsamlingsaksjonen til organisasjoner i Ecuador, Kambodsja og Sudan, som arbeider for rettferdig fordeling av makt og ressurser. Dette er grasrotorganisasjoner som med støtte fra Norsk Folkehjelp arbeider for endring i sine samfunn.

400 Så gi så det monner!

Kjære venner,

Det går en klar linje gjennom vår historie:

405

En tydelig verdimeessig forankring. En sterk vilje til forandring.

Og en vilje til å inngå allianser med andre krefter som tror på fellesskapet, for å få ting gjort.

410

Slik ble den historiske kampen for arbeid til alle vunnet.

Slik ble hundretusener løftet ut av urettferdighet og fattigdom.

415 Slik ble det moderne velferdssamfunnet skapt.

Slik ble den norske modellen til.

Og slik skal vi også møte de kolossale utfordringene vi står overfor i vår tid:

Finanskrise, klimakrise og forskjellskrise.

Når problemene er globale, må også løsningene være det.

425 Vi er en bevegelse som har vist at vi har vilje og evne til å gjøre en forskjell.

Vi er en bevegelse som både kan vinne hjertene og hodene - og kjære venner, -
som kan vinne valg!

430 Sammen skal vi jobbe videre for en mer rettferdig verden - en mer rettferdig
hverdag.

Gratulerer så mye med dagen!

435

Kilde

www.regjeringen.no

Emner

1. mai-tale

440

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/samarbeid-for-arbeid>

445

450

455